

Artikelarkiv Arvesølv 2014

Med Hellum fra Vejro til Munkebo

af Finn Hellum

I forbindelse med Lindøværftets etablering flyttede i hundredvis af familier til Munkebo på grund af de gode jobmuligheder. Ved en sammenkomst i Lokalhistorisk Forening for tilflyttere den 17. september 2014 fortalte Finn Hellum om sin families flytning til værftsbyen i 1961.

1947: Familien rejser til Vejro

For at få baggrunden med starter vi i Hjerup mellem Assens og Årup, hvor min morfar i sin tid var smedemester med kone og 7 børn. Min mor Helga blev født i 1916, og er det midterste barn i rækken. Hun kommer ud at tjene i 1930, efter at hun er blevet konfirmeret og kommer rundt på en del fynske gårde. Under krigen er hun ansat ved en familie på Enghavevej i Odense, men i 1944 får hun arbejde som husbestyrerinde ved barbermesteren i Særslev, og så gik det, som det ofte gør: de får en søn og bliver gift.

Gården på Vejro

Børge Hellum Pedersen er Særslevs barbermester, en "titel" og et job han har arvet efter sin far, og det er han ikke fornøjet med, så han sælger forretningen og finder arbejde på Vejrø, hvor han skal være arbejdsmand på øens største gård "Nygård" og samtidigt være biavlskonsulent for alle øerne i Smålandsfarvandet.

Helga og Børge trives godt på Vejrø, de får yderligere 3 børn, jeg er nummer 2, og arbejder sig op til at være bestyrerpar på gården, som er ejet af en københavnsk tobaksfabrikant.

Men ølivet har også sine ulemper. Der er langt til alting, og der skal ofte arbejdes i frugtplantagen i påske og pinse, så det er svært at komme til Fyn på besøg ved venner og familie.

Da rygten spredes over det meste af landet: Der er arbejde at få på det nyopførte værft på Nordøstfyn, sejler Børge derop i sin motorjolle og søger arbejde, og en junidag i 1961 sejler vi fra Vejrø med alle vores ejendele, bliver sat af på kajen i Kerteminde og bliver kørt de sidste få kilometer til Munkebo med lastbil.

Flytning til Kerteminde

1961: Velkommen til Munkebo

Når jeg drejer på hanen i badeværelset, kommer der varmt vand. For vores nye hus er udstyret med en uhørt luksus, som vi ikke var vant til.

Jeg er syv år, og hele familien er flyttet ind i et af de spritnye huse på Rosendalen. En slags arbejderparadis. De nyansatte værftsarbejdere kan leje sig ind i værftets huse, men huslejen er ikke billig: Mine forældre betaler omkring 250 kroner om måneden. Til gengæld er lønnen på værftet god. Min far, Børge, bliver arbejdsmand i kobbersmedjen og tjener godt 500 kroner hver 14. dag.

Der er nærmest en bar mark omkring huset, men jeg er glad for det nye kvarter. Vi er flyttet ind i nummer 402. Det er et hjørnehus først i et lille vænge, og haven er derfor større end de øvrige haver. Der er hverken hække eller græs, til gengæld er der masser af børn. I de tre næste huse bor børnefamilier fra Aalborg. De har alle rykket hjemmet op med rode, og de kender hinanden og hinandens unoder

fra det nordjyske. Her i det sidste hus brænder de deres egen brændevin i bryggerset.

Familierne kan vælge mellem elektrisk komfur eller ét, der kører på flaskegas. Mine forældre vælger det sidste med fire blus og en ovn. Min mor har forskellige småjob som rengøringskone og æbleplukning på Højvang.

Barndom i Rosendalen. Det er min lillebror Bent til venstre

Kort efter indflytningen er min far på dyrskue i Odense, hvor han vinder penge nok til udbetalingen på et fjernsyn. På Vejrø var det kun lærerinden, der havde fjernsyn, og nu har næsten alle på vejen et. Hjemme på Vejrø skulle børnene dele en zinkbalje med varmt vand fra komfuret, når de skulle i bad. Nu er der brusebad.

I husenes indkørsler begynder der også at dukke biler op. I starten har næsten ingen bil, men lønnen på værftet bliver bedre, der spares op, og flere får råd til egen bil. Og i takt med, at haverne vokser op, bliver bilerne i indkørslerne større. Det samme gør skibene på værftet.

Få år efter tilflytningen til Munkebo og det nye arbejde på værftet bliver min far alvorligt syg. Han får lungekræft, og fordi han har svært ved at trække vejret,

bliver han flyttet fra kobbersmedjen til porten, hvor han passer et arbejde som portner. Men det går ned ad bakke. Til sidst har han svært ved at starte knallerten om morgenen, når han skal til værftet, så jeg og min storebror må skubbe ham og knallerten i gang. I 1965 dør han som 52-årig, og dødsfaldet udløser en række uheldige hændelser.

Min mor får besked på at flytte ud af huset på Rosendalen, hvor vi har boet de seneste fire år. Hun tror ikke sine egne ører, men ejendomsselskabet og værftet holder fast: Når faderen ikke er ansat på værftet, kan familien ikke bo i det lille hus på Rosendalen. Familien, som lige har mistet faderen og hovedindkomsten, har hverken penge eller noget andet sted at flytte hen.

Men Helga ser en udvej. Hun har de seneste fire år gjort rent for sognerådsformanden, som er ret magtfuld i byen. Han har god kontakt til ejendomsselskabet og træder i karakter over for værftet. Og det virker. Helga, jeg og mine brødre får lov til at blive i huset.

På det tidspunkt er jeg for længst begyndt i skolen, for i august 1961 har jeg første skoledag på Munkebo Centralskole (Mølkærskolen), der lå langt uden for byen, halvvejs i Dræby. Om vinteren, når vi gik i skole, kunne der ved stormvejr stå vand helt op til gavlen af Munkebo Kro.

Skolen var fra 1958, og allerede da jeg startede, var den for lille. I 1964 var Troel-skærskolens første fløj klar til brug, så der gik jeg fra 1964 til 1970.

1970: Lærling på Lindø

På trods af oplevelsen med værftet og ejendomsselskabet var der ikke så meget tvivl om, hvad jeg skal lave, da jeg som 16-årig bliver færdig med skolen.

Egentlig vil jeg gerne være landmand, men familien har ingen gård, og uden penge og jord er det svært at blive landmand. Jeg vil gerne lave noget med hænderne, og så der er jo ingen vej udenom: Sammen med min mor tager vi en forårsdag ind til lærlingskolen i Odense for at søge en læreplads på værftet. For jeg skal være klejnsmed.

På den måde går jeg i min fars fodspor - ligesom to af mine brødre, der også starter på værftet i de år.